

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.1.2019
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen

(Text av betydelse för EES och Schweiz)

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

- **Motiv och syfte med förslaget**

Förenade kungariket anmälde den 29 mars 2017 sin avsikt att utträda ur unionen i enlighet med artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen. Detta innebär att om avtalet om utträde inte ratificeras kommer unionens hela primär- och sekundärrätt att upphöra att vara tillämplig på Förenade kungariket från och med den 30 mars 2019 (nedan kallad *utträdesdagen*). Förenade kungariket kommer då att bli ett tredjeland.

Ett utträdesavtal¹ har ingåtts mellan unionen och Förenade kungariket och godkänts av Europeiska rådet (artikel 50) den 25 november 2018. Avtalets ratificering i Förenade kungariket är emellertid osäker.

I sitt meddelande av den 13 november 2018 *Förberedelser inför Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen den 30 mars 2019: beredskapsplan*² (nedan kallad *meddelande om en beredskapsplan*), underströk kommissionen att utträdesavtalet var det bästa alternativet för Förenade kungarikets utträde ur EU under ordnade former. Om inget utträdesavtal träder i kraft kommer unionen att agera för att skydda sina intressen, och bör visa en enad och samordnad front på alla områden. I samma meddelande lade kommissionen fram sex allmänna principer som beredskapsåtgärder på alla nivåer bör uppfylla. Bland principerna ingår att dessa åtgärder inte bör vara identiska med unionsmedlemskapets fördelar eller villkoren i en eventuell övergångsperiod enligt utträdesavtalet. De måste vara tillfälliga och i princip inte gälla längre än till slutet av 2019 och de måste vara unionens ensidiga åtgärder och enligt dess intressen och kan därför i princip när som helst upphävas av unionen.

Om inget utträdesavtal mellan unionen och Förenade kungariket träder i kraft kommer unionslagstiftningen om samordning av de sociala trygghetssystemen inte längre att gälla i förbindelserna mellan unionen och Förenade kungariket från och med utträdesdagen. Detta innebär att socialförsäkringsrättigheter inte kommer att garanteras för unionens medborgare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och i situationer som berör Förenade kungariket (t.ex. arbete eller bosättning i landet medan Förenade kungariket var medlemsstat i unionen), likaså för de brittiska medborgare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater.

Oberoende av scenario, har kommissionen konsekvent klargjort att främsta prioritet är att skydda unionens medborgare i Förenade kungariket och brittiska medborgare i Europeiska unionen. Det förutsätter att medlemsstaterna intar en generös hållning till de brittiska medborgare som redan är bosatta på deras territorium. Det förväntas att Förenade kungariket handlar på samma sätt. Med detta i åtanke är syftet med detta förslag att begränsa vissa av de negativa effekterna av Förenade kungarikets utträde ur unionen om inga lösningar har överenskommit med Förenade kungariket.

¹ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken: *Förberedelser inför Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen den 30 mars 2019: beredskapsplan*, COM(2018) 880 slutlig).

Det finns ett behov av att garantera att de personer som i egenskap av EU-medborgare utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen före utträdesdagen, får behålla sina socialförsäkringsrättigheter på grundval av omständigheter och händelser som inträffade och försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder och perioder med verksamhet som egenföretagare som fullgjordes före utträdesdagen, när Förenade kungariket var medlemsstat i unionen. Vissa grundprinciper för samordningen av de sociala trygghetssystemen i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (likställande, sammanläggning, likabehandling), samt bestämmelserna i denna förordning genom vilka dessa principer (t.ex. den proportionella beräkningen av en ålderspension) ska omsättas i praktiken, bör fortsätta att gälla för dessa personer, när det gäller omständigheter eller händelser som inträffat och perioder som fullgjorts före utträdesdagen. Detsamma gäller i fråga om socialförsäkringsrättigheter för statslösa och flyktingar som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och i situationer som berör Förenade kungariket. För samtliga ovannämnda kategorier inkluderas familjemedlemmar och efterlevande³.

Eftersom Förenade kungariket kommer att bli ett tredjeland, kommer övriga principer och regler för samordningen av de sociala trygghetssystemen att upphöra att gälla från och med utträdesdagen, t.ex. möjligheten att överföra kontantförmåner och att fortsätta att utge vårdförmåner vid sjukdom och bestämmelserna om tillämplig lagstiftning.

Enligt fördragets bestämmelser om fri rörlighet, har unionen utövat sin behörighet när det gäller samordningen av de sociala trygghetssystemen mellan Förenade kungariket och övriga medlemsstater i situationer då personer utövat sin rätt till fri rörlighet under den tid då Förenade kungariket var medlemsstat i unionen. Det är därför inte möjligt för medlemsstaterna att ingå och tillämpa bilaterala avtal som omfattar de situationer som omfattas av denna förordning.

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser på området och med unionens övriga politikområden**

Detta förslag ingår i unionens förberedelser och beredskapsplan för att begränsa de negativa effekterna av Förenade kungarikets utträde ur unionen utan något utträdesavtal. Förslaget följer de allmänna principerna i kommissionens meddelande om en beredskapsplan. I synnerhet som förslaget varken ger samma fördelar som unionsmedlemskapet eller enligt villkoren under en eventuell övergångsperiod, såsom utträdesavtalet skulle ha gjort, är det unilateralt och tillfälligt.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Detta förslag grundar sig på artikel 48 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) eftersom det rör åtgärder på området för samordning av de sociala trygghetssystemen.

³ Kommissionen kommer i ett senare skede att överväga att utvidga principerna i detta förslag till att omfatta tredjelandsmedborgare som lagligen är bosatta i en medlemsstat och som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 omfattas av EU:s lagstiftning om samordning av de sociala trygghetssystemen.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Subsidiaritetsprincipen är tillämplig eftersom förslaget inte avser ett område där unionen är ensam behörig. Förslagets mål kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå. Det är nödvändigt med en samordnad strategi på unionsnivå för att trygga de socialförsäkringsrättigheter som förvärvats efter att rätten till fri rörlighet utövats av de berörda personerna, i egenskap av unionsmedborgare. Detta kommer att göra det möjligt att undvika skillnader mellan medlemsstaterna vid tillämpningen av unionsrätten vad gäller socialförsäkringsrättigheter som rör omständigheter eller händelser som inträffat och perioder som fullgjorts före utträdesdagen och ojämlig behandling när det gäller de berörda personerna.

- **Proportionalitetsprincipen**

Den föreslagna förordningen går inte utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i kommissionens beredskapsplan, eftersom den garanterar ett minimiskydd för socialförsäkringsrättigheterna för personer som utövat sin rätt till fri rörlighet före utträdesdagen.

- **Val av instrument**

Det föreslagna instrumentet är en förordning. Andra medel (t.ex. ett meddelande eller något annat icke-rättsligt bindande instrument) skulle inte uppnå den rättssäkerhet som krävs.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

Detta förslag antas som en del av unionens beredskapsåtgärder för att begränsa riskerna i samband med Förenade kungarikets utträde ur unionen utan ett utträdesavtal.

Eftersom en sådan överenskommelse saknas, har Europeiska kommissionen analyserat följderna av detta. Efter att inledningsvis ha uppmanat medlemsstaterna att agera, kom kommissionen slutligen fram till att detta förslag behövs för att skydda berörda personers socialförsäkringsrättigheter beträffande omständigheter eller händelser som inträffat och perioder som fullgjorts före utträdesdagen.

Kommissionen har diskuterat behovet av beredskapsåtgärder med medlemsstaterna och de sektorsspecifika, rättsliga och administrativa förberedelserna enligt ett sådant scenario. I detta syfte höll rådets arbetsgrupp för artikel 50 sammanträden den 27 november och den 12 december 2018, samt den 16 januari 2019, medan ett särskilt tekniskt expertseminarium om samordning av social trygghet anordnades den 20 december 2018.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget påverkar inte unionens budget. Syftet är att trygga socialförsäkringsrättigheterna för berörda personer, inbegripet den del av deras inkomster som grundas på socialförsäkringsrättigheter, liksom att värna om medlemsstaternas finanser.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

Ej tillämpligt

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

Syftet med förslaget är att säkerställa att personer som i egenskap av unionsmedborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet före utträdesdagen får behålla sina socialförsäkringsrättigheter med anknytning till omständigheter eller händelser som inträffade och perioder som fullgjordes före utträdesdagen. Även andra berörda personer i situationer som berörde Förenade kungariket före utträdesdagen och som i annat fall skulle omfattas av förordningarna (EG) nr 883/2004 och 987/2009 bör få behålla dessa rättigheter, dvs. statslösa och flyktingar, liksom alla de ovannämnda kategoriernas familjemedlemmar och efterlevande.

I artikel 1 klargörs att de definitioner som är tillämpliga på denna förordning är de som fastställs i artikel 1 i förordning (EG) nr 883/2004 och artikel 1 i förordning (EG) nr 987/2009.

I artikel 2 definieras de personer som omfattas av den föreslagna förordningen. Den omfattar de personer (medborgare i unionen eller Förenade kungariket, statslösa och flyktingar) som omfattas eller har omfattats av unionens bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen samt i situationer där Förenade kungariket berörs medan det var en medlemsstat i unionen, tillsammans med deras familjemedlemmar och efterlevande.

I artikel 3 definieras det materiella tillämpningsområdet för den föreslagna förordningen, och omnämns uttryckligen att den kommer att omfatta alla de grenar av social trygghet som anges i artikel 3 i förordning (EG) nr 883/2004.

I artikel 4 föreskrivs likabehandling av de personer som omfattas av den föreslagna förordningen.

I artikel 5 anges att principerna om likställande och sammanläggning som föreskrivs i förordning (EG) nr 883/2004 kommer att fortsätta att gälla i unionen när det gäller anspråk som avser omständigheter och händelser som inträffade och perioder som fullgjordes före utträdesdagen.

I artikel 6 fastställs när den föreslagna förordningen träder i kraft och börjar tillämpas.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen

(Text av betydelse för EES och Schweiz)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 48,
med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och
av följande skäl:

- (1) Den 29 mars 2017 anmälde Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (nedan kallat *Förenade kungariket*) sin avsikt att utträda ur unionen i enlighet med artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen. Fördragen kommer att upphöra att vara tillämpliga på Förenade kungariket från och med den dag då ett avtal om utträde träder i kraft eller, om det inte finns något sådant avtal, två år efter anmälan, dvs. från och med den 30 mars 2019 om inte Europeiska rådet i samförstånd med Förenade kungariket enhälligt beslutar att förlänga denna tidsfrist.
- (2) I avsaknad av ett avtal om utträde eller en förlängning av tvåårsperioden efter Förenade kungarikets anmälan om sin avsikt att utträda ur unionen kommer unionens regler om samordning av de sociala trygghetssystemen i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen⁴ och i förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004⁵ att upphöra att vara tillämpliga på och i Förenade kungariket den 30 mars 2019.
- (3) Till följd av detta kan personer som i egenskap av unionsmedborgare har utövat sin legitima rätt till fri rörlighet enligt artiklarna 45 och 49 i fördraget före dagen för Förenade kungarikets utträde ur unionen inte längre åberopa dessa regler när det gäller deras socialförsäkringsrättigheter på grundval av omständigheter och händelser som inträffade och försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder och perioder med

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 284, 30.10.2009, s. 1).

verksamhet som egenföretagare som fullgjordes före utträdesdagen, och som berör Förenade kungariket. Statslösa och flyktingar som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och i situationer som berör Förenade kungariket samt familjemedlemmar och efterlevande i alla dessa kategorier kommer också att påverkas.

- (4) För att uppnå målet att trygga socialförsäkringsrättigheterna för de berörda personerna, bör medlemsstaterna fortsätta att tillämpa unionens principer om likabehandling, likställande och sammanläggning enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 samt de bestämmelser i dessa förordningar som krävs för att ge verkan åt dessa principer, både vad gäller de personer som omfattas, omständigheter eller händelser som inträffade och perioder som fullgjordes före Förenade kungarikets utträde ur unionen.
- (5) För att uppnå en enhetlig ensidig tillämpning av principerna om likabehandling, likställande och sammanläggning måste denna beredskapsförordning införas.
- (6) Denna förordning bör tillämpas från och med den dag då fördragen upphör att vara tillämpliga på och i Förenade kungariket såvida inte ett utträdesavtal med Förenade kungariket har trätt i kraft vid den tidpunkten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

Vid tillämpning av denna förordning gäller definitionerna i artikel 1 i förordning (EG) nr 883/2004 och i artikel 1 i förordning (EG) nr 987/2009.

Artikel 2

Personkrets

Denna förordning ska tillämpas på följande personer:

- a) Medborgare i en medlemsstat, statslösa och flyktingar, som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och som är eller har varit i en situation som berör Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (nedan kallat *Förenade kungariket*) före den 30 mars 2019, samt deras familjemedlemmar och efterlevande.
- b) Medborgare i Förenade kungariket som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater före den 30 mars 2019, samt deras familjemedlemmar och efterlevande.

Artikel 3

Sakområden

Denna förordning ska tillämpas på alla grenar av den sociala tryggheten som anges i artikel 3 i förordning (EG) nr 883/2004.

Artikel 4

Likabehandling

Principen om likabehandling enligt artikel 4 i förordning (EG) nr 883/2004 ska tillämpas på de personer som avses i artikel 2 i denna förordning, när det gäller omständigheter eller händelser som inträffade i Förenade kungariket före den 30 mars 2019.

Artikel 5

Likställande och sammanläggning

1. Principen om likställande enligt artikel 5 i förordning (EG) nr 883/2004 ska tillämpas på förmåner eller inkomster som förvärvats eller omständigheter och händelser som inträffade i Förenade kungariket före den 30 mars 2019.
2. Principen om sammanläggning enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 883/2004 ska tillämpas på försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder och perioder med verksamhet som egenföretagare i Förenade kungariket före den 30 mars 2019.
3. Övriga bestämmelser i förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 som är en förutsättning för att ge verkan åt de principer som anges i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska tillämpas.

Artikel 6

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med dagen efter den dag då fördragen upphör att vara tillämpliga på och i Förenade kungariket i enlighet med artikel 50.3 i fördraget om Europeiska unionen.

Denna förordning ska dock inte tillämpas om ett utträdesavtal som ingåtts med Förenade kungariket i enlighet med artikel 50.2 i fördraget om Europeiska unionen har trätt i kraft vid den tidpunkten.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande